

Mannen som målade sin egen vardag

Berättelse

Det var mitten av 1890-talet, och Carl Larsson hade hittat sitt allra viktigaste motiv. Det fanns inte i ett museum eller i en främmande stad, utan precis runt omkring honom: hans eget hem och hans egen familj. Familjen Larsson bodde i ett rött trähus som hette Lilla Hyttnäs, i byn Sundborn utanför Falun. Dit hade Carl och hans fru Karin flyttat några år tidigare, och nu hade huset blivit mittpunkten i hans konst.

Carl satte sig med papper, penslar och vatten och arbetade med akvarell. Det är en teknik där färgen blandas med mycket vatten, så att bilden blir ljus och genomskinlig. Tekniken passade Carl, eftersom han målade snabbt och med lätt hand. Medan han arbetade levde livet vidare omkring honom. Barnen sprang i rummen, och vardagens ljud hördes från köket. Paret fick åtta barn, varav sex växte upp, och just barnen blev ofta huvudpersoner i hans bilder.

Det var inte en slump att hemmet var så vackert att måla. Karin Bergöö, som själv var utbildad konstnär, hade format rummen. Hon valde ljusa, klara färger, vävde egna tyger och satte in enkla, ljusa möbler. Allt detta bröt mot tidens mörka och fullproppade inredning. Karin skapade alltså miljön, och Carl fångade den med sin pensel. På så sätt var bilderna resultatet av två konstnärers arbete, även om bara den ena signerade dem.

Carl valde medvetet enkla motiv. I stället för kungar och stora historiska scener målade han en flicka som vattnar blommor, ett fönster fullt av krukväxter eller ett dukat frukostbord. Hans budskap var tydligt: vardagen är värd att se och värd att älska. Bild efter bild växte fram, tills han hade en hel svit på 26 akvareller.

År 1899 samlades bilderna i boken "Ett hem". Boken blev en enorm framgång, inte bara i Sverige utan i stora delar av Europa. Den spred en idé om hur ett gott hem kunde se ut: ljust, enkelt, barnvänligt och fyllt av liv. Många familjer ville efterlikna det de såg, och Larssons bild av hemmet kom att påverka hur människor inredde sina bostäder i flera årtionden. År 1900 köpte Nationalmuseum själva akvarellerna.

I dag står huset i Sundborn kvar, nästan precis som på bilderna. Tusentals besökare kommer dit varje år för att kliva rakt in i en av Sveriges mest älskade konstvärldar – en värld som en gång var en helt vanlig familjs vardag.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
ett motiv	det man väljer att måla eller fotografera
en mittpunkt	det som allt samlas kring
en akvarell	en målning med färg och mycket vatten

ORD	FÖRKLARING
genomskinlig	som man kan se igenom, ljus och tunn
väva	tillverka tyg av trådar
inredning	möbler och saker i ett rum
fullproppad	full med saker, överfylld
medvetet	med avsikt, på ett sätt man valt själv
ett budskap	det man vill säga med något
en svit	en sammanhängande serie verk
efterlikna	göra likadant som någon annan
ett årtionde	tio år

Läsförståelsefrågor

1. Vilket motiv hade Carl Larsson hittat i mitten av 1890-talet?
 1. främmande städer i utlandet
 2. sitt eget hem och sin egen familj
 3. kungar och historiska slag
2. Varför passade akvarelltekniken Carl bra?
 1. den krävde många månaders arbete per bild
 2. han målade snabbt och med lätt hand
 3. den kunde bara användas på stora väggar
3. Vad var Karins roll i bilderna?
 1. hon målade alla tavlorna själv
 2. hon formade rummen som Carl sedan målade
 3. hon sålde tavlorna till museet
4. Vad var Carls budskap med de enkla motiven?
 1. att bara kungar är värda att måla
 2. att vardagen är värd att se och älska
 3. att hemmet borde vara mörkt och fyllt med saker
5. Stämmer påståendena? Svara *ja*, *nej* eller *det står inte i texten*.
 1. Karin Bergöö var utbildad konstnär.
 2. Boken "Ett hem" blev känd även utanför Sverige.
 3. Carl sålde huset i Sundborn innan han dog.
6. Texten säger att bilderna var "resultatet av två konstnärers arbete, även om bara den ena signerade dem". Förklara vad som menas. (inferens)
7. På vilket sätt påverkade boken "Ett hem" vanliga människor? (öppen fråga)
8. Varför tror du att tusentals besökare fortfarande vill se huset i Sundborn? (inferens)

Facit

1. sitt eget hem och sin egen familj
1. han målade snabbt och med lätt hand
1. hon formade rummen som Carl sedan målade
1. att vardagen är värd att se och älska
1. ja b) ja c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Karin skapade miljön – färgerna, tygerna och möblerna – som Carl sedan målade. Bilderna byggde alltså på bådas arbete, men det var Carl som skrev sitt namn på dem och fick äran.
- Exempel på svar: Den spred en idé om ett ljust, enkelt och barnvänligt hem, och många familjer ville inreda likadant. Den påverkade hur människor inredde i flera årtionden.
- Exempel på svar: Huset ser nästan likadant ut som på de älskade bilderna, så besökarna kan kliva rakt in i en konstvärld de känner igen och som känns varm och äkta.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten är en närbild av arbetet med “Ett hem” och kompletterar biografien, som bara nämner boken kort. Tema: hem, familj, vardagens skönhet och samarbetet Carl–Karin. Texten använder preteritum – öva gärna det tillsammans med tidsuttryck (några år tidigare, år 1899, i dag). Frågorna 6 och 8 kräver inferens. “Blomsterfönstret” (fönstret med krukväxter) är t.ex. daterat till 1895.

Diskussionsfrågor

- Carl tyckte att den enkla vardagen var vacker nog att måla. Håller du med? Vad i vardagen skulle du vilja fånga i en bild?
- Karin formade hemmet men Carl blev den berömda. Hur ofta tror du att en persons framgång egentligen bygger på flera människors arbete?
- Larssons bilder påverkade hur folk inredde sina hem. Vad påverkar hur vi inreder i dag?
- **Skriv (4 meningar):** Beskriv en plats eller ett rum som du tycker är vackert. Förklara varför just den platsen betyder något för dig.

Källor och faktagranskning

- Wikipedia: Carl Larsson – https://sv.wikipedia.org/wiki/Carl_Larsson
- Wikipedia (engelska): Carl Larsson – https://en.wikipedia.org/wiki/Carl_Larsson
- Svenskt biografiskt lexikon: Carl O Larsson – <https://sok.riksarkivet.se/sbl/Artikel/11035>
- Carl Larssongården, Sundborn – <https://www.carllarsson.se/>
- Nationalmuseum: Carl Larsson – <https://collection.nationalmuseum.se/en/artists/artist/3877/>

Faktagranskad i juni 2026. Carl Olof Larsson föddes 28 maj 1853 i Stockholm och dog 22 januari 1919 i Falun. Han växte upp i fattigdom, studerade vid Konstakademien 1869–1876 och arbetade som illustratör. Han bodde i Frankrike (bland annat i konstnärskolonin Grez-sur-Loing) där han mötte Karin Bergöö; de gifte sig 1883 och fick åtta barn (varav sex växte upp;

Mats dog som spädbarn 1895 och Ulf dog 18 år gammal 1905). Paret gjorde hemmet Lilla Hyttlös i Sundborn berömt genom akvarellsamlingen "Ett hem" (1899). Hans stora väggmålning "Midvinterblot" refuserades först av Nationalmuseum men hänger där idag. Osäkerhet: olika källor anger att paret möttes 1882 men gifte sig 1883; antalet barn anges ibland som åtta (sex uppvuxna) och ibland som fem (de mest kända). Materialet anger åtta födda, sex uppvuxna.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.